

नीलकण्ठ राजपत्र

नीलकण्ठ नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड: ८ (धादिडवेसी, धादिङ) संख्या: ३ मिति: २०८१।०३।३०

भाग - १

नीलकण्ठ नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन बोर्ड गठन
ऐन, २०८१

प्रस्तावना:

नगरपालिका क्षेत्र भित्र खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सेवालाई नियमित, व्यवस्थित, गुणस्तरयुक्त र सुलभ बनाई नगरपालिका क्षेत्रका बासिन्दालाई भरपर्दो सेवा प्रदान गर्ने गराउने, उचित र प्रभावकारी व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता बोर्डको स्थापना र सञ्चालन गर्न वाञ्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको (१) अधिकार प्रयोग गरी नीलकण्ठ नगरपालिकाको नगर सभाले यो ऐन बनाई लागू गरेको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम नीलकण्ठ नगरपालिकाको “खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन बोर्ड ऐन, २०८१” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नगर सभाले स्वीकृत गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) “ऐन” भन्नाले नीलकण्ठ नगरपालिका “खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन बोर्ड गठन ऐन, २०८१” सम्झनु पर्छ ।

(ख) “बोर्ड” भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन बोर्ड सम्झनु पर्छ ।

- (ग) “संयोजक” भन्नाले दफा ३ (२) बमोजिमको नीलकण्ठ नगरपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन बोर्डको संयोजक सम्झनु पर्छ ।
- (घ) “समिति” भन्नाले दफा १० बमोजिम नीलकण्ठ नगरपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन बोर्डको कार्यकारी समिति सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) “अध्यक्ष” भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ र सो शब्दले अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले तोकेको व्यक्तिसमेतलाई जनाउँछ ।
- (च) “सदस्य” भन्नाले कार्यकारी समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले अध्यक्षलाईसमेत जनाउँछ ।
- (छ) “नगरपालिका” भन्नाले नीलकण्ठ नगरपालिका सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “संस्थान” भन्नाले नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६ बमोजिम स्थापित नेपाल खानेपानी संस्थान सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “भौगोलिक क्षेत्र” भन्नाले बोर्डले खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न गराउन दफा ५ बमोजिम तोकेको क्षेत्र सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) “प्राकृतिक पानी” भन्नाले सनातनदेखी ढुङ्गेधारा, कुवा, खोला, इनार, पोखरी, ताल वा सतही प्राकृतिक स्रोतबाट निःसृत भएको वा भूमिगत स्रोतबाट निकालिएको पानी सम्झनु पर्छ ।
- (ट) “खानेपानी सेवा” भन्नाले प्राकृतिक पानीलाई प्रशोधन तथा शुद्धिकरण गरी उपभोक्तालाई पानी उपलब्ध गराउने काम सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) “सरसफाई सेवा” भन्नाले मानव मलमूत्रबाट वा घरेलु, व्यापारिक वा औद्योगिक उपयोग पश्चात् निष्काशन भएको ठोस, तरल एवम् ग्यासजन्य फोहर तथा त्यस्तो सबै किसिमका फोहर पदार्थलाई नष्ट गर्ने, निष्काशन गर्ने, प्रशोधन गर्ने वा शुद्धिकरण गर्ने काम सम्झनुपर्छ ।
- (ड) “सेवा” भन्नाले खानेपानी वा सरसफाई सेवा सम्झनु पर्छ ।
- (ढ) “अनुमतिपत्र” भन्नाले सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न सेवाप्रदायकलाई दिईने अनुमतिपत्र सम्झनु पर्छ ।
- (ण) “सेवा प्रणाली” भन्नाले खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले निर्माण वा जडान गरिएको पाइप, जलाशय वा खानेपानी, फोहर पानी

वा ढल मिसिएको पानी प्रशोधन वा शुद्धिकरण गर्ने प्लाण्ट वा त्यस्तै किसिमका अन्य उपकरण वा संरचना सम्झनु पर्छ ।

(त) “सेवाप्रदायक” भन्नाले महसुल लिई सेवा उपलब्ध गराउने कुनै व्यक्ति, उपभोक्ता समूह वा संगठित संस्था सम्झनु पर्छ र सो शब्दले बोर्डसँग सम्झौता गरी सेवा प्रदान गर्ने अन्य कुनै व्यक्ति समेतलाई जनाउँछ ।

(थ) “महसुल” भन्नाले सेवा प्रदायकले सेवा प्रदान गरेबापत उपभोक्ताबाट लिन पाउने महसुल सम्झनु पर्छ ।

(द) “कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले दफा १६ बमोजिम नियुक्त बोर्डको कार्यकारी निर्देशक सम्झनु पर्छ ।

(ध) “उपभोक्ता समिति / उपभोक्ता संस्था” भन्नाले स्थानीयस्तरमा निश्चित खानेपानी आयोजनालाई व्यवस्थापन तथा सञ्चालनका लागि गठित खानेपानी उपभोक्ता समिति तथा नगरपालिकाको जलश्रोत ऐन बमोजिम गठन भएको जल उपभोक्ता संस्थालाई सम्झनु पर्दछ ।

(न) “तोकिए” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद -२

बोर्डको गठन तथा काम, कर्तव्य र अधिकार

३. बोर्ड गठन गर्ने: (१) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कुनै सरकारी निकाय वा संस्थान वा उपभोक्ता समितिले सञ्चालन गरिरहेको नगरपालिका भित्रको वा नगरपालिका सहित अन्य एक वा एक भन्दा बढी नगरपालिका वा गाउँपालिका क्षेत्रको सेवा प्रणाली एवम् सेवालाई प्रभावकारीरूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न गराउन सम्बन्धित स्थानीय निकायसँग परामर्श गरी आवश्यकता अनुसार खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन बोर्ड गठन गर्नेछ । यसरी गठन भएको सूचना राजपत्रमा समेत प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको बोर्डमा देहायका पदाधिकारी तथा सदस्यहरू रहनेछन्-

(क) नगर प्रमुख

-संयोजक

(ख) बोर्डको भौगोलिक क्षेत्रभित्र प्रत्यक्ष लाभग्राही वा उपभोक्ता रहेका अन्य नगरपालिकाका प्रमुख/गाउँपालिकाका अध्यक्ष	-सदस्य
(ग) नगरपालिकाको उपप्रमुख	-सदस्य
(घ) नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	-सदस्य
(ङ) बोर्डको भौगोलिक क्षेत्र भित्रका वडा अध्यक्षहरू	-सदस्य
(च) सामाजिक विकास समितिको संयोजक	-सदस्य
(छ) वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समितिको संयोजक	-सदस्य
(ज) पूर्वाधार विकास समितिको संयोजक	-सदस्य
(झ) खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा योगदान दिएका विज्ञहरू मध्येबाट बोर्डले मनोनित गरेको एक जना	-सदस्य
(ञ) स्थानीयस्तरमा कार्यालय रहेको संघ तथा प्रदेशको खानेपानी, सरसफाईसंग सम्बन्धित कार्यालयको प्रतिनिधि	-सदस्य
(ट) सामाजिक विकास शाखाको प्रमुख	-सदस्य
(ठ) जनस्वास्थ्य शाखाको प्रमुख	-सदस्य
(ड) खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता हेर्ने प्रमुख	-सदस्य
(ढ) पूर्वाधार विकास शाखाको प्रमुख	-सदस्य
(ण) बोर्डको भौगोलिक क्षेत्रभित्रको बासिन्दामध्ये दुई जना महिला सहित तीन जना	-सदस्य
(त) कार्यकारी निर्देशक	-सदस्य सचिव

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सेवा प्रणाली तथा सेवा अन्य नगर/गाउँपालिकाको केही वा पूरै भागमा समेत सञ्चालन भइरहेको रहेछ भने नगर/गाउँपालिकाको त्यस्तो भागसमेतलाई उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने बोर्डको भौगोलिक क्षेत्रभित्र समावेश गर्न सकिनेछ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सरकारी निकाय, नगरपालिका, संस्थान वा उपभोक्ता समिति वा संस्थाबाट सञ्चालन भएको सेवा प्रणाली वा सेवा यस ऐन बमोजिम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न गराउन चाहेमा देहायका विवरणहरू खुलाई बोर्ड समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ:-

- (क) सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने भौगोलिक क्षेत्र,
- (ख) नगरपालिकासँग जोडिएको कुनै गाउँपालिकामा समेत सेवा विस्तार भएको भए सोको विवरण,
- (ग) सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने क्षेत्रभित्र रहेको वा सोसँग सम्बन्धित पानीको स्रोतको स्थिति,
- (घ) उपभोक्ताको अनुमानित संख्या तथा सेवा मागको विवरण,
- (ङ) सेवा सञ्चालनको लागि अनुमानित लागत,
- (च) सेवा सञ्चालन, व्यवस्थापन, सोको मर्मत सम्भार तथा सुधार वा सेवा विस्तारको लागि तयार गरिएको दीर्घकालीन योजना,
- (छ) सेवालाई प्रभावकारी र गुणस्तरयुक्त बनाउन तयार गरिएको कार्य योजना,
- (ज) उपभोक्ता समिति/संस्था आफैले सेवा सञ्चालन गर्ने वा अन्य व्यक्ति वा संस्थामार्फत सेवा सञ्चालन गराउने हो सो सम्बन्धी व्यहोरा,
- (झ) सरकारी निकायले सञ्चालन गरिरहेको कुनै सेवा प्रणालीलाई बोर्डमा हस्तान्तरण गरी सेवा सञ्चालन गर्ने भए त्यस्तो सेवा प्रणालीसँग आबद्ध सम्पत्ति तथा दायित्व र सोको हस्तान्तरण गर्ने तरिका तथा तत्सम्बन्धी अन्य व्यवस्था,
- (ञ) तोकिएबमोजिमका अन्य कुराहरू ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम परेको निवेदन उपर जाँचबुझ गरी त्यस्तो सेवा प्रणाली वा सेवा वा उपभोक्ता समिति/संस्थालाई बोर्डमार्फत सञ्चालन गरीनेछ ।

४. बोर्ड स्वशासित संस्था हुने: (१) बोर्ड अबिछिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित संगठित संस्था हुनेछ ।

(२) बोर्डको काम कारवाहीको निम्ति आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ ।

(३) बोर्ड व्यक्तिसरह चल, अचल सम्पत्तिप्राप्त गर्न, भोगचलन गर्न, बेचबिखन गर्न वा अन्य कुनै तरिकाले व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

(४) बोर्डले व्यक्तिसरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न र बोर्डउपर पनि सोही नामबाट नालिस उजुर लाग्न सक्नेछ ।

५. बोर्डको भौगोलिक क्षेत्र: (१) दफा (३) बमोजिम गठन हुने बोर्डको भौगोलिक क्षेत्र बोर्ड गठन गर्दाका बखत नगरपालिकाले प्रकाशन गरेको सूचनामा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको बोर्डको भौगोलिक क्षेत्र कुनै कारणले थपघट वा हेरफेर गर्नु परेमा सोको पर्याप्त कारण सहित बोर्डले नगरपालिकासमक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम परेको निवेदन उपर नगरपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरी मनासिब कारण देखेमा नगरपालिकाले सूचना प्रकाशन गरी बोर्डको भौगोलिक क्षेत्र थपघट वा हेरफेर गर्न सक्नेछ।

६. बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएका काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) खानेपानी, सराफाई तथा स्वच्छता सेवा प्रणाली प्राप्त, निर्माण, विस्तार, सुधार तथा पुनस्थापना गर्ने गराउने,
- (ख) खानेपानी, सराफाई तथा स्वच्छता सेवा उपयोगसम्बन्धी नीति, नियम बनाई नगरपालिकाबाट स्वीकृत गरी लागू गर्ने गराउने,
- (ग) खानेपानीको दुरुपयोग रोक्ने तथा खानेपानी प्रदुषित हुन नदिन आवश्यक नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने
- (घ) खानेपानीको स्रोत, वितरण तथा सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण गर्ने गराउने,
- (ङ) सेवा प्रणालीसम्बन्धी अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (च) सेवा सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने लगानी विश्वित गरी सोको योजना तयार गर्ने र आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापन गर्ने गराउने,
- (छ) सेवा विस्तार तथा विकासको लागि आवश्यक पर्ने रकमको स्रोत पहिचान गरी प्राप्त गर्ने,
- (ज) प्रचलित कानून बमोजिम सेवाको महसुल दर निर्धारण गर्ने,
- (झ) गुणस्तरयुक्त र प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न आवश्यक प्रबन्ध गर्ने,

- (ज) सेवा प्रदायकलाई सेवा प्रदान गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने र सेवाप्रदायकसँग सम्झौता गरी सेवा प्रदान गर्ने गराउने,
- (ट) उपभोक्तालाई सेवा प्रदान गरे बापत सेवाशुल्क/महसुल असुल गर्ने गराउने,
- (ठ) सेवाप्रदायकले सेवा प्रदान गर्दा कुनै उपभोक्तालाई पीरमर्का पर्न गएमा सोउपर सुनुवाई गरी उपयुक्त उपचार दिने,
- (ड) खानेपानी वितरण तथा सरसफाई प्रणालीमा अवरोध वा क्षती पुर्याउने पक्षलाई दण्ड सजाय गर्ने गराउने,
- (ढ) खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यको लागि स्थानीय खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति गठन गरी कार्य गर्ने गराउने।
- (ण) विद्यमान खानेपानी उपभोक्ता समितिहरूलाई बोर्ड मोडलमार्फत खानेपानी, सरसफाई तथा स्वाच्छता व्यवस्थापन गर्नका लागि अभिप्रेरित गर्नुका साथै अन्य आवश्यक काम गर्ने गराउने,
- (त) अन्य संघ संस्था तथा निकायहरूसँग सह लगानीमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्य गर्ने नीति बनाई कार्यन्वयन गर्ने गराउने,
- (थ) नगरपालिका भित्रका खानेपानी मुहान तथा उपभोक्ता समिति/संस्था दर्ता गर्नु पूर्व बोर्डबाट अध्ययन अवलोकन गरी नगरपालिकामा प्रतिवेदन पेश गर्ने,
- (द) सेवा सञ्चालनका लागि नियमित अनुगमन एवम् आवश्यकता अनुसार तोकिएबमोजिमका अन्य काम गर्ने,
- (ध) फोहरमैला बर्गिकरण, संकलन, प्रशोधन तथा व्यवस्थापन लगायत नगरपालिकाले तोकेबमोजिम काम गर्ने ।

(२) बोर्डले उल्लेखित कार्यहरू मध्ये सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता अभिवृद्धि गर्न कुनै कार्यहरू सम्बन्धित वडास्तरबाटै सम्पादन हुन उपयुक्त ठानेमा सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्षको संयोजकत्वमा आवश्यकता अनुसार सदस्यहरू रहने गरी कार्यक्षेत्र समेत तोक्री काम गराउन सक्नेछ। यस्तो समिति वडास्तरमा छातासंस्थाको रूपमा रहनेछ ।

तर यसरी कार्य गराउदा बुँदा नं. (ज) र (ञ) को कार्य जिम्मेवारी प्रदान गर्न सकिने छैन ।

७. बोर्डले सेवा सञ्चालन गर्ने गराउने: (१) बोर्डले सञ्चालन गर्नु पर्ने सेवा आफै वा आवश्यकता अनुसार सेवाप्रदायकलाई अनुमतिपत्र प्रदान गरी वा निजसँग सम्झौता गरी सञ्चालन गर्न गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सेवा प्रदायकलाई अनुमतिपत्र प्रदान गर्दा वा निजसँग सम्झौता गर्दा बोर्डले आवश्यक शर्त तोक्न सक्नेछ ।

(३) सेवा प्रदायकले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरू अनुमतिपत्र वा सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

(४) अनुमतिको ढाँचा तथा सम्झौतामा उल्लेख हुनुपर्ने कुरा तोके बमोजिम हुनेछ ।

८. पानी उपभोक्ता तथा वितरणसम्बन्धी अधिकार सन्ने: (१) कुनै सरकारी निकाय वा संस्थान वा स्थानीय खानेपानी उपभोक्ता समितिले सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरेको सेवा प्रणाली बोर्डमा हस्तान्तरण भए पश्चात स्थानीय खानेपानी उपभोक्ता समितिले उपयोग गरेको पानीको सम्पूर्ण स्रोतमा बोर्डको अधिकार हुनेछ ।

तर बोर्डले अर्को व्यवस्थापन नभएसम्म तत्काल खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापनका लागि सोही समिति/संस्थालाई परिचालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थानीय खानेपानी उपभोक्ता समितिबाट हस्तान्तरण भएको सेवा प्रणालीको उपयोग, सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार वा पुनःस्थापन गर्ने क्रममा सार्वजनिक वा व्यक्तिगत घर जग्गामा पाइप राख्ने वा संरचनाको पुनर्निर्माण वा पुर्नस्थापन गर्ने सम्बन्धमा बोर्डलाई स्थानीय खानेपानी उपभोक्ता समितिलाई भएसरहको अधिकार हुनेछ ।

९. बोर्डको विशेष अधिकार:-

(क) ऋण तथा सहयोग लिन सक्ने: बोर्डले आवश्यकता अनुसार नेपाल भित्रको बैंक वा वित्तीय संस्था वा विदेशी सरकार, अन्तराष्ट्रिय संघ, संस्थाबाट ऋण वा सहयोग प्राप्त गर्न सक्नेछ । तर विदेशी सरकार, अन्तराष्ट्रिय संघ, संस्थाबाट ऋण वा सहयोग प्राप्त गर्नु अगाडी नगरपालिका मार्फत नेपाल सरकारको स्वीकृती लिनु पर्नेछ ।

(ख) लगानी गर्न सक्ने:

(अ) बोर्डको दफा (२२) बमोजिमको कोषमा रहेको रकम उपभोक्ताको हितलाई ध्यानमा राखी लगानी गर्न सक्नेछ ।

(आ) उपदफा (१) बमोजिम गरिने लगानीको क्षेत्र तथा शर्त तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

(ग) निजी वा सार्वजनिक जग्गा प्रयोग गर्न सक्ने: बोर्डको कुनै कर्मचारीले आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा कुनै उपभोक्ताको घर जग्गामा प्रवेश गर्नु पर्ने भएमा सोको कारण सहितको जानकारी सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिई त्यस्तो घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ । तर कुनै व्यक्तिले सेवाको दुरुपयोग वा सेवाको अनाधिकार उपयोग गरिरहेको छ भन्ने शंका गर्नु पर्ने मनासिब आधार र कारण भएमा त्यस्तो घरजग्गामा प्रवेश गर्न जानकारी दिइरहनु पर्नेछैन ।

(घ) निजी वा सार्वजनिक जग्गामा पाइप बिच्छ्याउन सक्ने:

(अ) बोर्डले उपभोक्तालाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवा उपलब्ध गराउने प्रयोजनको लागि निजी वा सार्वजनिक जग्गामा तोकिए बमोजिम गहिराइको मापदण्ड अनुसारको पाइप बिच्छ्याउन सक्नेछ ।

(आ) वुदाँ (अ) बमोजिम पाइप बिच्छ्याउँदा कुनै व्यक्तिको निजी घरजग्गामा कुनै किसिमको हानिनोक्सानी नहुने गरी संरचना निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

(ङ) अतिरिक्त दस्तुर लगाउने: उपभोक्ताले सेवा उपयोग गरेबापत तिर्नु पर्ने सेवा शुल्क/महसुल निर्धारित समयभित्र नतिरेमा वा उपभोक्तालाई नियमित सेवाभन्दा थप सेवा उपलब्ध गराइएकोमा त्यस्तो उपभोक्ताबाट बोर्डले तोकिएबमोजिमको अतिरिक्त दस्तुर असूलउपर गर्न सक्नेछ ।

(च) सेवा निलम्बन वा अन्त्य गर्न सक्ने:

(अ) यस ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम निर्धारित महसुल नबुझाउने वा तोकिएको समयमा महसुल नबुझाउने उपभोक्ताको सेवा बोर्ड वा सेवा प्रदायकले निलम्बन वा अन्त्य गर्न सकिनेछ ।

(आ) बुढाँ (अ) बमोजिम सेवा निलम्बन वा अन्त्य भएकोमा उपभोक्ताले बुझाउनु पर्ने महसुल तथा अन्य दस्तुर बुझाएमा निजको सेवा पुनःनिरन्तर गरिनेछ ।

परिच्छेद — ३

कार्यकारी समितिको गठन सम्बन्धी व्यवस्था

१०. कार्यकारी समितिको गठन: (१) दफा (३) बमोजिम गठन भएको बोर्डको तर्फबाट सम्पादन गर्नुपर्ने सम्पूर्ण काम कारवाही सुचारु रूपले सम्पादन गर्न एक कार्यकारी समिति रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन्:

(क) नगर कार्यपालिकाले तोकेको सम्बन्धित विषय विज्ञ - अध्यक्ष

(ख) वडा अध्यक्षहरू मध्ये नगर कार्यपालिकाकाबाट मनोनित तीन जना
- सदस्य

(ग) सामाजिक विकास समितिको संयोजक - सदस्य

(घ) खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता शाखा प्रमुख - सदस्य

(ङ) नगरपालिका क्षेत्रभित्र खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा योगदान दिएका व्यक्ति/विज्ञ मध्येबाट बोर्डले मनोनित गरेको एक जना
- सदस्य

(च) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका खानेपानी उपभोक्ता समिति/संस्थाका प्रतिनिधिहरू मध्ये नगरपालिकाले मनोनित गरेको कम्तिमा एक जना महिला सहित तीन जना
- सदस्य

(छ) टोलविकास संस्था महासंघको अध्यक्ष वा प्रतिनिधि - सदस्य

(ज) कार्यकारी निर्देशक - सदस्य सचिव

(३) समितिका सदस्यहरूले आफ्नो कार्यभार सम्हाल्नु अघि तोकिएबमोजिम अनुसुचि-१ बमोजिमको ढाँचामा सपथ लिनुपर्नेछ ।

(४) पदेन सदस्यहरू बाहेकका अन्य सदस्यहरूको पदावधि तीन वर्ष हुनेछ ।

(५) समितिले आफ्नो बैठकमा नगर प्रमुख, उप-प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र सम्बन्धित विषयगत समितिलाई आमन्त्रित सदस्यकारूपमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

११. सदस्यको पद रिक्तहुने अवस्था: देहायको अवस्थामा बोर्ड कार्यकारी समितिका सदस्यको पद रिक्त भएको मानिनेछ:-

(क) मनोनयन गर्ने निकाय समक्ष निजले आफ्नो पदबाट लिखित राजिनामा दिएमा

(ख) पदावधि समाप्त भएमा

(ग) फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार ठहरिएमा

(घ) बिना सूचना लगातार तीन पटकसम्म समितिको बैठकमा अनुपस्थित भएमा

(ङ) कुनै सदस्यले बोर्डको उद्देश्य प्रतिकूल वा हित विपरित हुने कार्य गरेको ठहर भएमा बोर्डले निजलाई पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

तर यसरी हटाउनु अघि एक पटक सफाई पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

(च) मृत्यु भएमा ।

१२. रिक्त स्थानको पूर्ति: समितिको मनोनीत सदस्यको पद कुनै कारणबस रिक्त हुन आएमा बाँकी अवधिको लागि निज पहिले जुन तरिका र क्षेत्रबाट मनोनयन भएको हो सोही तरिका र क्षेत्रबाट मनोनयन गरी रिक्त पद पूर्ति गरिनेछ ।

१३. समितिको बैठक र निर्णय:

(क) समितिको बैठक वर्षको कम्तिमा छ पटक बस्नेछ तर दुई बैठक बीचको फरक तीन महिना भन्दा बढी हुने छैन ।

(ख) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(ग) उपदफा (क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि समितिका कम्तिमा पच्चीस प्रतिशत सदस्यले समितिको बैठक बोलाउन लिखित अनुरोध गरेमा अध्यक्षले त्यस्तो लिखित अनुरोध प्राप्त गरेको मितिले सात दिनभित्र समितिको बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(घ) पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्य उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या मानिनेछ ।

- (ड) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा निजको तोकेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (च) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षको मत निर्णायक मानिनेछ ।
- (छ) बैठकको निर्णय कार्यकारी निर्देशकले प्रमाणित गर्नेछ ।
- (ज) समितिको बैठकका निर्णयहरू नगरपालिकामा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।
- (झ) बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१४. सदस्यको भत्ता तथा सुविधा: (१) सदस्यहरूले बैठकमा सहभागी भएबापत बैठक भत्ता पाउनेछन्, यसरी पाउने बैठक भत्ता नगरपालिकाको खर्च मापदण्ड भन्दा बढी नहुने गरी बोर्डले निर्णय गरेबमोजिम हुनेछ ।

(२) समितिका सदस्यहरूले बोर्डको काम गरेबापत पाउने अन्य सुविधा बोर्डले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

(३) आमन्त्रित सदस्यको बैठक भत्ता बोर्डको अन्य सदस्यसरहको हुनेछ ।

१५. सर्वसाधारणको हित हेर्नुपर्ने: समितिले बोर्डको तर्फबाट काम गर्दा सर्वसाधारणको बृहत्तर हित र व्यापक सुविधालाई ध्यानमा राखी गर्नु पर्नेछ र त्यसरी काम गर्दा लागत खर्च समेतलाई बिचार गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद — ४

कार्यकारी निर्देशक तथा कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था

१६. कार्यकारी निर्देशक नियुक्ति: (१) बोर्डको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्न कम्तिमा अधिकृत छैठौँ तह वा सो सरहको योग्यता पुगेको कर्मचारी रहनेछ । कार्यकारी निर्देशक पदको लागि छनौट समितिले सिफारिस गरेको व्यक्तिलाई नगरपालिकाले नियुक्त गर्नेछ । यसरी नियुक्ति नहुदा सम्म नगरपालिकाले सो सम्बन्धी योग्यता पुगेको कुनै कर्मचारीलाई खटाउन सकिनेछ ।

(२) कार्यकारी निर्देशकको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ । निजको पूनर्नियुक्ति हुन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुन सुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कार्यकारी निर्देशकले पदीय जिम्मेवारी पूरा नगरेमा, बोर्डको हित विपरित कार्य गरेमा, नैतिकपतन हुने कार्य गरेमा, बोर्डको निर्देशन अनुरूप कार्य नगरेमा निजलाई जुन सुकै बेला बोर्डको सिफारिसमा नगरपालिकाले हटाउन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम पदबाट हटाउन अघि निजलाई सफाइ पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

(५) कार्यकारी निर्देशकको पारिश्रमिक, सुविधा तथा सेवाका अन्य शर्त नगरपालिकाबाट तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१७. कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार: कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) समितिको निर्णय तथा निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ख) बोर्डको लागि आवश्यक कर्मचारी नियुक्तिको लागि समितिसमक्ष सिफारिस गर्ने ।

(ग) बोर्डको अल्पकालीन तथा दिर्घकालीन योजना, बोर्डको कार्यक्रम र बजेट तयार गर्ने गराउने तथा समितिबाट स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(घ) बोर्डले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन गर्ने ।

(ङ) बोर्डको अध्यक्षको निर्देशनमा बैठक आव्हान गर्ने, बैठकको एजेण्डा तय गर्ने ।

(च) समितिबाट स्वीकृत हुनु पर्ने प्रस्तावहरू समिति समक्ष पेश गर्ने ।

(छ) बोर्डको कर्मचारीहरूको कामको अनुगमन, कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन गरी अर्धवार्षिक रुपमा बोर्ड समक्ष पेश गर्ने ।

(ज) बोर्डको वार्षिक अनुमानित आम्दानी-खर्च सहित बोर्डले गर्ने वार्षिक कार्ययोजना तर्जुमा गरी समितिको सिफारिस सहित स्वीकृतीको लागि बोर्ड समक्ष पेश गर्ने ।

(झ) तोकिएबमोजिम अन्य काम गर्ने ।

१८. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था: बोर्डको लागि आवश्यक पर्ने प्राविधिक, प्रशासनिक, लेखा तथा अन्य कर्मचारीको दरबन्दी कार्यकारी निर्देशकको सिफारिसमा बोर्डको

बैठकबाट अनुमोदन भएअनुसार हुनेछ । कर्मचारीको नियुक्ति, पारिश्रमिक तथा अन्य सेवा, सुविधा तथा शर्तहरू तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१९. पदपूर्ति/छनौट समितिको गठन: कार्यकारी निर्देशकको नियुक्ति बाहेक अन्य कर्मचारीको नियुक्तिको सिफारिस यस समितिले गर्नेछ ।

(क) बोर्डले विज्ञसहितको सिफारिस समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(ख) पदपूर्ति समितिको अन्य काम, कर्तव्य, अधिकार र कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

२०. पदपूर्ति/ छनौट समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: पदपूर्ति/छनौट समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:-

(क) रिक्त रहेका पदहरू पूर्ति गर्न छनौट प्रक्रिया र नियमावलीको परिधि भित्र रही प्रतियोगिताको किसिम निर्धारण गर्ने

(ख) खुला प्रतियोगिताद्वारा पूर्ति गर्नु पर्ने पदहरूको लागि विज्ञापन गर्ने, परिक्षा लिने र अन्तर्वार्ता गरी छनौट गरिएका उम्मेदवारहरूलाई नियुक्तिको लागि बोर्डको कार्यसमिति समक्ष सिफारिस गर्ने

(ग) बढुवा प्रयोजनका लागि तोकिएको मापदण्ड तथा वस्तुगत आधारमा पद अनुसारको सुपरिवेक्षण, मूल्याङ्कन र पुनरावलोकन सम्बन्धी व्यवस्था गरी आवश्यक कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन विवरण तयार गरी त्यस्तो विवरण बार्षिकरूपमा भर्न लगाई सम्बन्धित सुपरिवेक्षण, मूल्याङ्कन र पुनरावलोकनकर्ताको सिफारिस सहित पेश गर्ने व्यवस्था मिलाई बढुवाको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने ।

(घ) मूल्याङ्कन तथा पुनरावलोकनकर्ता बोर्डले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद -५

कसुर तथा सजाय

२१. कसुर तथा सजाय: (१) कसैले यो ऐन तथा नियम प्रतिकूल कुनै काम गरी देहायको कसुर गरेमा बोर्डले त्यस्तो व्यक्तिलाई देहायबमोजिम सजाय गर्न सक्नेछ:-

- (क) सेवासँग सम्बन्धित कुनै संरचना, जडान वा पूर्वाधार भत्काए वा बिगारेमा वा अन्त कुनै प्रकारको क्षति पुर्याएमा क्षति भएको हानी नोक्सानी भराई बिगो बमोजिम जरिवाना
- (ख) खानेपानी प्रदुषित गराई जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पुर्याएकोमा कसूरको मात्रा हेरी पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना र सो कार्यबाट बिरामी परी औषधि उपचार गर्नु परेको खण्डमा औषधि उपचार खर्च असुल उपर गरी जरिवाना
- (ग) सेवाको अनधिकृत प्रयोग वा दुरुपयोग गरेमा सेवा बन्द गरी पन्ध्र हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना
- (घ) खानेपानी आयोजनासँग सम्बन्धी उपकरण तथा सप्टवेयर बिगारे वा सेवा प्रदान गर्ने कार्यमा बाधा अवरोध पुर्याएमा हानी नोक्सानी भराई सोही बिगो बराबर जरिवाना
- (ङ) सेवा प्रणालीमा जडित पाइप लाइन चोरी गरेमा, बिगारेमा, भत्काएमा वा नष्ट गरेमा सो कार्यबाट पुग्न गएको क्षतिको बिगो भराई बिगोबमोजिम जरिवाना गर्न तथा त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्ति उपभोक्ता भए त्यस्ता उपभोक्ताको सेवा छ महिनासम्म बन्द वा निलम्बन गर्ने।

(२) सेवा प्रदायकद्वारा सेवा प्रदान भएको अवस्थामा उपदफा (१) बमोजिमको कसूरका सम्बन्धमा सजाय गर्न वा क्षतिपूर्त भराई माग्न सेवा प्रदायकले बोर्डमा निवेदन दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सेवा प्रदायकले बोर्डसमक्ष दिएको निवेदनउपर छानबिन गरी कुनै व्यक्तिले कसूर गरेको ठहरेमा बोर्डले उपदफा (१) बमोजिम उपयुक्त सजाय गर्ने आदेश दिन सक्नेछ ।

(४) कसूरको छानबिन गरी सजाय गर्न बोर्डले एक छानबिन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(५) बोर्डले गरेको सजाय उपर नगरपालिकाको न्यायिक समिति वा प्रचलित कानूनले तोकेको न्यायिक निकायमा पुरावेदन लाग्नेछ ।

(६) अन्य कसुर र सजाय नगरपालिकाद्वारा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद -६

बोर्डको कोष तथा लेखापरीक्षण

२२. बोर्डको कोष: (१) बोर्डको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकम रहनेछन:-

- (क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) विदेशी सरकार, अन्तराष्ट्रिय संघ वा संस्थाबाट ऋण, अनुदान वा सहयोगबापत प्राप्त रकम,
- (ग) सेवा प्रदायकलाई सेवा प्रणाली उपयोग गर्न दिएबापत प्राप्त रकम,
- (घ) सेवा प्रदायकबाट अनुमतिपत्र दस्तुरबापत प्राप्त रकम,
- (ङ) उपभोक्ताले महसुलबापत बुझाएको रकम,
- (च) नगरपालिकाबाट कुनै थप कार्यक्षेत्र तोकी आम्दानीको स्रोत तोकिएको भए उक्त स्रोतबाट प्राप्त रकम,
- (छ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) बोर्डको सम्पूर्ण खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(४) बोर्ड सञ्चालनको लागि उपदफा २ (क) मा प्रदान गरेको रकम भन्दा बढी थप रकम प्रदान गर्न नगरपालिका बाध्य हुने छैन ।

(५) बोर्डको कोषमा रहने रकम बोर्डले तोकेको नेपाल भित्रको कुनै बैंक वा वित्तीय संस्थामा खाता खोली जम्मा गरिनेछ र त्यस्तो खाता सञ्चालन बोर्डबाट तोकिएबमोजिम हुनेछ । बोर्डबाट नतोकिएसम्म नगरपालिकाको विद्यमान प्रणाली बमोजिम नै हुनेछ ।

२३. आकस्मिक कोषको व्यवस्था: दफा २२ को अतिरिक्त विभिन्न प्राकृतिक विपत्तिका कारण खानेपानी संरचनाहरूमा हुनसक्ने क्षति तत्काल समाधान गरी खानेपानी आपूर्ति, सरसफाइ तथा स्वच्छता नियमित गर्न एक आकस्मिक कोष रहनेछ । यस कोषमा बोर्डले तोकेबमोजिमको रकम रहनेछ । आकस्मिक कोषको खर्च कार्यविधिमा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

२४. लेखा तथा लेखा परिक्षण: (१) बोर्डको आयव्ययको लेखा प्रचलित कनुनबमोजिम हुनेछ ।

(२) बोर्डको आयव्यय लेखा आन्तरिक लेखापरिक्षण नगरपालिकाबाट र अन्तिम परीक्षण नगरपालिकाले नियुक्ति गरेको इजाजत प्राप्त लेखापरीक्षकबाट हुनेछ ।

(३) बोर्डले अन्तिम लेखापरिक्षण प्रतिवेदन नगरपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले चाहेको जुनसुकै बखत बोर्डको लेखा तथा सोसँग सम्बन्धित कागजात जाँच गर्न वा जचाउनसक्नेछ ।

परिच्छेद -७

विविध

२५. निर्देशन दिन सक्ने: खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको गुणस्तर कायम राखी सेवालाई चुस्त दुरुस्त बनाई राख्न बोर्डलाई नगरपालिकाले आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशन पालना गर्नु बोर्डको कर्तव्य हुनेछ ।

२६. उप-समिति गठन गर्न सक्ने: (१) बोर्ड आफूले गर्नुपर्ने काम कारवाही सुचारूपले सञ्चालन गर्नको लागि विभिन्न विषयसँग सम्बन्धित विशेषज्ञ, सेवा प्रदायक, तथा उपभोक्ताको समेत संलग्नता रहने गरी आवश्यकता अनुसार उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठित उपसमितिको काम, कर्तव्य, अधिकार तथा उपसमितिका सदस्यले पाउने सुविधा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

२७. बार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने: (१) बोर्डले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र देहायका कुराहरुसमेत समावेश गरी नगरपालिका समक्ष बार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ:-

(क) बोर्डको आम्दानी र खर्च

(ख) बोर्डले वर्षभरी सम्पादन गरेको कामको प्रगति प्रतिवेदन र सोको प्रशासनीक खर्च

(ग) आगामी वर्षको कार्ययोजना र त्यसको लागि आवश्यक पर्ने अनुमानित बजेट तथा त्यसको स्रोत

(घ) तोकिएबमोजिमको अन्य विवरण ।

२८. संशोधन सम्बन्धी व्यवस्था: नगरसभाले यस ऐनमा आवश्यक संशोधन गर्न सक्नेछ ।
२९. नियम/कानून बनाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न बोर्डले आवश्यक नियम-कानून बनाउन सक्नेछ र त्यस्तो नियम-कानून नगरपालिकाबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ ।
३०. निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्ने: बोर्डले यो ऐन वा यस अन्तरगत बनेको नियमको अधिनमा रही आवश्यक निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।
३१. विशेष व्यवस्था: यस ऐन बमोजिम बोर्ड गठन भई पूर्णरूपमा कार्यान्वयनमा नआएसम्मका लागि बोर्डले गर्ने भनिएको कार्यहरु नगरपालिका खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता शाखाबाट सम्पादन गरिनेछ ।
३२. अन्य ऐन खारेज हुने: यस ऐनमा उल्लेख भएसम्म ऐन बमोजिम हुनेछ र नीलकण्ठ नगरपालिकाको अन्य ऐनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म ऐन, दफा तथा उपदफा यस ऐनले खारेज गरेको मानिनेछ ।

अनुसूची-१

(दफा १० को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

शपथ

म ईश्वरलाई साक्षी राखी/सत्य, निष्ठापूर्वक शपथ लिन्छु कि समितिको अध्यक्ष/सदस्यको हैसियतले मलाई सुम्पएको जिम्मेवारी र कर्तव्य पालन कसैको डर, त्रास, मोलाहिजा, पक्षपात, द्वेष वा लोभमा नपरी निष्पक्ष तथा इमान्दारीपूर्वक गर्नेछु र आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा जानकारी हुन आएको गोप्य कुरा प्रचलित कानूनको पालनाको सिलसिलामा बाहेक कुनै अवस्थामा कसैलाई पनि कुनै पनि माध्यमबाट आफू पदमा बहाल रहे वा नरहेको जुनसुकै अवस्थामा प्रकट गर्ने छैन।

मिति:-

दस्तखत:-

आज्ञाले,
पुरुषोत्तम सुवेदी,
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत